

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره¹» ویژه دوره‌های کارآموزی/ کارورزی²

اطلاعات کلی دوره:

عنوان دوره کارآموزی/ کارورزی: کارآموزی سلامت جامعه نیمسال اول 1403-1404
نام بیمارستان/ مرکز بالینی: مراکز سلامت جامعه شهری وابسته به شبکه بهداشت جنوب تهران
نام بخش/ گروه: گروه سلامت جامعه و سالمندی
مسئول آموزش: دکتر مرجان دلخوش
اعضای هیأت علمی مدرس در دوره: دکتر مرجان دلخوش
اطلاعات تماس مسئول درس: 09124972282 - 61054224
طول دوره: 9 روز (دوره 70 گروه 1 و 2)

1. Course Plan

2. ضروری است در تدوین طرح دوره‌های کارآموزی و کارورزی هریک از بخش‌های بالینی ویژه دوره پزشکی عمومی، برنامه‌های آموزشی دوره‌های کارآموزی و کارورزی مصوب کمیته برنامه‌ریزی دوره پزشکی عمومی مد نظر قرار گرفته و در تدوین توان‌مندی‌های پایان دوره‌های مذکور، محورهای توان‌مندی مندرج در سند توان‌مندی‌های دانش‌آموختگان دوره پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران، لحاظ گردد. این اسناد در تارنمای دفتر توسعه آموزش دانشکده پزشکی- منوی دبیرخانه پزشکی 90 به نشانی <http://medicine.tums.ac.ir/edo#>، قابل دسترس می‌باشند.

مرور اجمالی/ توصیف کلی دوره (انتظار می‌رود مسئول برنامه، ضمن ارائه توضیحاتی کلی، دوره را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند.):

نظر به اینکه تامین سلامت جامعه در گرو ارائه خدمات سلامت توسط نیروی انسانی آموزش دیده است، لذا در این درس، مفاهیم اصلی بهداشت و سلامت شامل آشنایی با نقش‌ها و فعالیتهای پرستار سلامت جامعه و تیم سلامت، مراقبت‌های اولیه بهداشتی (PHC)، حفظ و ارتقاء سلامت، پیشگیری از بیماریهای واگیر و غیرواگیر، آشنایی با نظامهای ارائه دهنده خدمات سلامت و شبکه‌های بهداشتی، تعیین نیازهای بهداشتی گروه‌های مختلف جامعه، فرایند آموزش بهداشت، ایمن سازی و اکسیناسیون گروه‌های هدف، پایش رشد کودکان، ایمنی و بهداشت مدارس، و برنامه‌های غربالگری و تامین سلامت گروه‌های نوجوانان/میانسالان و سالمندان گنجانده شده است.

پیامدهای یادگیری مورد انتظار 1:

در این دوره تلاش می‌شود تا با انتقال اطلاعات، دانش، تجربه، و مهارت‌های لازم در زمینه بهداشت و سلامت جامعه و مبانی آن به دانشجویان، این گروه بتوانند با به کارگیری اصول خدمات بهداشتی اولیه و در قالب فرایند پرستاری و مبتنی بر شواهد، تدابیر مناسب جهت حل مشکلات سلامتی و بهداشتی گروه‌های مختلف جامعه را ارائه نماید. انتظار می‌رود پس از این دوره فراگیران بتوانند:

- ✓ گستره کاری پرستار سلامت جامعه را توضیح دهند.
- ✓ نقش‌ها و فعالیتهای پرستار سلامت جامعه در تیم سلامت را توضیح دهند.
- ✓ سطوح پیشگیری و راهبردهای مرتبط را با هم مقایسه کرده و شواهد عینی از فعالیت‌های انجام شده در سطوح مختلف سه‌گانه پیشگیری در مراکز سلامت جامعه را ذکر کنند.
- ✓ نظام‌های ارائه دهنده خدمات سلامت و مراقبتهای اولیه بهداشتی را تجزیه و تحلیل کنند.
- ✓ با نظام شبکه و جایگاه آن در سیستم بهداشتی-درمانی کشور آشنا شوند.
- ✓ در امر ارائه آموزش‌های بهداشتی (مبتنی بر نیازسنجی بهداشتی انجام شده در جامعه هدف) همکاری و مشارکت فعال داشته باشند.
- ✓ اصول ایمن سازی و مراقبتهای ضروری مرتبط با آن را شرح دهند.
- ✓ پرستاری بهداشت مدارس و برنامه سلامت نوجوانان را بشناسند و در فعالیت‌های آموزش بهداشت مدارس، غربالگری دانش‌آموزان، و بررسی اصول ایمنی و بهداشت محیط مدارس همکاری و تعامل داشته باشند.
- ✓ اهمیت نقش پرستار در حفظ و ارتقاء سلامت کودک و پایش رشد کودک را درک کنند و اقدامات و مشاوره‌های لازم را در این زمینه بعمل بیاورند.
- ✓ با مراقبت‌های دوران پیش، حین و پس از دوران بارداری آشنا شده و قادر باشند آموزش‌ها و مشاوره‌های لازم را به گروه هدف مربوطه ارائه نمایند.
- ✓ برنامه‌های مرتبط با سلامت سالمندان و میانسالان را بشناسند و در راستای آن با پرسنل مراکز سلامت جامعه همکاری داشته باشند.

اهم فعالیت‌های یاددهی- یادگیری متناظر با هر یک از پیامدهای یادگیری 2:

- ✓ سخنرانی
- ✓ بحث گروهی
- ✓ پرسش و پاسخ
- ✓ ارائه کنفرانس‌های آموزشی

1. Expected Learning Outcomes

2. برخی نکات کاربردی، در انتهای چارچوب (پیوست شماره 1) ارائه شده است.

- ✓ ارائه کیس های بالینی و سناریوهای مرتبط در راستای آموزش مبتنی بر مسئله (در مرکز مهارت های بالینی دانشکده و فیلد کارآموزی سلامت جامعه و بطور همزمان در بخش گفتگوها و تکالیف در محیط آموزش مجازی نوید جهت تکمیل تدریس)
- ✓ استفاده از مولاژ (در مرکز مهارت های بالینی دانشکده)
- ✓ ارائه فیلم آموزشی در سامانه نوید (در راستای تدریس تکمیلی دوره 9 روزه)
- ✓ انجام کار عملی همچون واکسیناسیون، آزمایشات غربالگری، کار با سامانه سیب وزارت بهداشت، و چارت نمودار پایش رشد کودک (با حضور در فیلد کارآموزی)

وظایف و مسؤولیت های کارآموزان/ کارورزان در دوره بالینی (سیاست ها و ضوابط دوره):

- ✓ حضور به موقع و فعال در فیلد کارآموزی
- ✓ مطالعه و شرکت در مباحث کلاس های آموزشی مستقر در محیط کارآموزی، راند بالینی
- ✓ ارائه کنفرانس های فردی و گروهی در ارتباط با کیس های بالینی مشاهده شده و موقعیت های موجود در فیلد کارآموزی
- ✓ مشاهده، ارائه مشاوره، ارائه آموزش های مرتبط و مشارکت در کار عملی و فعالیت روتین پرسنل مراکز سلامت جامعه (مانند پایش رشد و تکامل کودک و چارت سلامت کودک، واکسیناسیون، مشاوره شیردهی، مشاوره تغذیه تکمیلی، انجام آزمایشات غربالگری نوزادان، انجام تست های غربالگری گروه های سنی مختلف، آموزش بهداشت و ...)
- ✓ عدم استفاده از تلفن همراه در طی ساعات کارآموزی
- ✓ رعایت پوشش و شنونات اسلامی، اخلاقی و حرفه ای

نحوه ارزیابی کارآموزان/ کارورزان:

▪ نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی):

ارزیابی تکوینی:

- ✓ پاسخ به سوالات مطرح شده در طی دوره حضور در مرکز مهارت های بالینی و میزان مشارکت در بحث های گروهی

ارزیابی نحوه ارائه کنفرانس ها

- ✓ کار عملی با مولاژ

ارزیابی تراکمی:

- ✓ پاسخ به سناریوها/ کیس های مطرح شده در روز آخر دوره کارآموزی در مرکز مهارت های بالینی (شامل انجام کار عملی شبیه سازی شده با مولاژ با مطرح کردن یک کیس واکسیناسیون و یک کیس پایش رشد)
- ✓ پاسخ به سوالات کتبی مطروحه در راستای سایر موضوعات آموزش داده شده (مانند مشاوره زنان باردار، روش های پیشگیری و تنظیم خانواده و ...)

▪ روش ارزیابی دانشجو:

- ✓ آزمون کتبی پایان دوره در روز آخر حضور در فیلد کارآموزی
- ✓ کار عملی با مولاژ، کیت های تشخیصی، ثبت و چارت کارت های پایش رشد کودکان و..... در محیط اسکیل لب
- ✓ پاسخ به سوالات مطرح شده در طی دوره کارآموزی
- ✓ ارائه جامع و مبتنی بر شواهد و مستندات علمی کنفرانس تعیین شده برای هر دانشجو
- ✓ آزمون OSCE
- ✓ ارزیابی وضعیت رعایت پوشش و شئون اسلامی، اخلاقی و حرفه ای توسط دانشجو

▪ سهم ارزشیابی هر نوع/ روش در نمره نهایی دانشجو:

- 75 % (15 نمره) فعالیت های انجام شده در دوره حضور در مراکز سلامت جامعه و فیلد کارآموزی
- 25 % (5 نمره) آزمون OSCE

منابع یادگیری: منابع شامل کتب مرجع، نشریه های تخصصی و نشانی وبسایت های مرتبط می باشد.

(الف) کتب:

1. Stanhope, M. Lancaster J. Community & public health nursing. St Louis: Mosbey: 2012.
2. Elizabeth T. Anderson, Judith M. McFarlane. Community as Client: Application of the Nursing Process. Last Edition
3. جدید میلانی، مریم و فرخ سهیل ارشدی، احمدعلی اسدی نوقابی. پرستاری بهداشت جامعه 1 و 2 و 3. تهران: انتشارات اندیشه رفیع، 1389.
4. ایلدرآبادی اسحاق. درسنامه پرستاری بهداشت جامعه 1، 2، 3، نشر جامعه نگر، تهران، 1388.
5. حسینی وحیده و همکاران. پرستاری بهداشت جامعه 1. نشر جامعه نگر، تهران، 1388.
6. حاتمی حسین و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی، انتشارات ارجمند، تهران 1385.
7. شفیق آبادی عبدالله. پویایی گروه و مشاوره گروهی. انتشارات رشد، تهران، چاپ نهم، 1387

(ب) مقالات:

- ✓ کلیه مقالات فارسی و انگلیسی چاپ شده در سایت ها و ژورنال های علمی معتبر

(ج) منابع برای مطالعه بیشتر:

- ✓ برنامه و راهنمای ایمنسازی مصوب کمیته کشوری 1394
- ✓ دستورالعمل روش های پیشگیری از بارداری در جمهوری اسلامی ایران
- ✓ دستورالعمل کشوری برنامه پیشگیری از بروز اختلالات کروموزومی جنین

برنامه زمان بندی هفتگی:

روزهای کارآموزی	روز اول	روز دوم و سوم	روز چهارم و پنجم	روز ششم و هفتم و هشتم	روز آخر دوره
نوع فعالیت	- حضور در اسکیل لب - آشنایی با طرح درس بالینی کارآموزی - تدریس مباحث ضروری	حضور در مراکز سلامت جامعه و آموزش پروسیجرهای عملی	حضور در مراکز سلامت جامعه و آموزش پروسیجرهای عملی	حضور در مراکز سلامت جامعه و آموزش پروسیجرهای عملی	- مروری بر مطالب آموخته شده در دوره آموزشی مجازی، اسکیل لب و فیلد سلامت جامعه - جمع بندی - آزمون کتبی پایان دوره - آزمون عملی پایان دوره
مسئول	دکتر دلخوش	دکتر دلخوش	دکتر دلخوش	دکتر دلخوش	دکتر دلخوش
زمان انجام فعالیت	ساعت 8 الی 12 روز اول (اسکیل لب)	ساعت 8 الی 12 (مراکز سلامت جامعه)	ساعت 8 الی 12 (مراکز سلامت جامعه)	ساعت 8 الی 12 (مراکز سلامت جامعه)	ساعت 8 الی 12 (مراکز سلامت جامعه)
امکانات آموزشی مورد نیاز	- کلاس آموزشی تخته و ماژیک - وسایل واکسیناسیون - کارت پایش رشد - کیت های غربالگری - کنتراسپتیوها - مولاز	- امکانات موجود در مراکز سلامت جامعه شامل: - وسایل واکسیناسیون - کارت پایش رشد - کیت های غربالگری - کنتراسپتیوها - و	- امکانات موجود در مراکز سلامت جامعه شامل: - وسایل واکسیناسیون - کارت پایش رشد - کیت های غربالگری - کنتراسپتیوها - و	- امکانات موجود در مراکز سلامت جامعه شامل: - وسایل واکسیناسیون - کارت پایش رشد - کیت های غربالگری - کنتراسپتیوها - و	- امکانات موجود در مراکز سلامت جامعه شامل: - وسایل واکسیناسیون - کارت پایش رشد - کیت های غربالگری - کنتراسپتیوها - و

پیوست 1

نکات کاربردی

پیامدهای یادگیری

پیامدهای یادگیری، ترکیبی از دانش، نگرش، مهارت‌ها و به طور کلی ویژگی‌هایی هستند که می‌خواهیم دانشجویان ما در انتهای دوره داشته باشند. در واقع به لحاظ ساختاری، پیامدهای یادگیری جملاتی هستند که توصیف می‌کنند در انتهای دوره چه انتظاری از دانشجو داریم و به عبارت دیگر دانشجو در انتهای دوره چه چیزی را باید بداند، درک کند و قادر به انجام آن باشد.

برای مثال دانشجوی دکترای تخصصی در پایان دوره ... باید بتواند ضمن آگاهی بر ضوابط پژوهش اخلاقی، اصول مرتبط را در استفاده از منابع اطلاعاتی منتشر شده، منتشر نشده و الکترونیکی به کار بندد.

فعالیت‌های یاددهی-یادگیری

منظور از فعالیت‌های یاددهی، مجموعه فعالیت‌هایی است که استادان و دستیاران ارشد در هنگام ایفای نقش استادی، به منظور آموزش بهینه کارآموزان/ کارورزان بر عهده دارند. در این میان، استفاده از راهبردهای یاددهی-یادگیری متمرکز بر روش‌های فعال و تعاملی، موجب تقویت انگیزه و محوریت یادگیرندگان خواهد شد. نظیر بحث در گروه‌های کوچک، آموزش مبتنی بر مسأله، آموزش مبتنی بر تیم و روش‌های خودآموزی و آموزش الکترونیکی.

و منظور از فعالیت‌های یادگیری، مجموعه فعالیت‌هایی است که کارآموزان/ کارورزان به منظور ارتقای دانش و مهارت در هر یک از چرخش‌ها، موظف به انجام آنها هستند. به عنوان مثال: شرکت فعال در راند1، گراند راند2 و ژورنال کلاب3، ارائه کنفرانس‌های آموزشی4

روش‌های ارزیابی کارآموزان/ کارورزان

ارزیابی کارآموزان/ کارورزان به صورت تکوینی (در طول دوره آموزشی و با هدف ارائه بازخورد و اصلاح عملکرد فراگیر و یا با اختصاص سهمی از نمره نهایی به آن، تأثیرگذار در ارزیابی پایانی دانشجو) و پایانی (در پایان دوره آموزشی به منظور تصمیم‌گیری و قضاوت در خصوص میزان یادگیری فراگیر) و با بهره‌مندی از انواع روش‌های ارزیابی صورت می‌پذیرد:

- **ارزیابی دانش نظری**5 با استفاده از انواع آزمون‌های کتبی اعم از تشریحی، صحیح و غلط، چند گزینه‌ای، جور کردنی، استدلال محور و ...
- **ارزیابی عملکردی**6 در محیط‌های شبیه‌سازی شده برای مثال با استفاده از آزمون بالینی ساختارمند عینی7 به عنوان یکی از مصادیق بارز آزمون‌های ویژه ارزیابی عملکرد
- **ارزیابی در محیط کار**8 با ذکر فعالیت‌هایی که کارآموزان/ کارورزان به طور مستقل و یا با راهنمایی استاد در محیط‌های کار واقعی انجام می‌دهند. نظیر انجام پروسیجرهای مختلف و با استفاده از انواع روش‌های ارزشیابی در محیط کار مانند:
 - ارزیابی 360 درجه9
 - بررسی پورت فولیو10 و لاگ بوک11
 - استفاده از Global rating form12
 - استفاده از روش‌هایی مانند DOPS13، Mini-CEX1 و با هدف ارزیابی در طول دوره (ارزیابی تکوینی)

1. Round
2. Grand Round
3. Journal Club
4. Didactic Conferences

5. بر طبق برنامه‌های آموزشی دوره‌های کارآموزی و کارورزی مصوب کمیته برنامه‌ریزی دوره پزشکی عمومی، سهم ارزیابی نظری در دوره کارآموزی نباید بیش از 50 درصد نمره نهایی ارزیابی کارآموزان بوده و در دوره کارورزی نباید بیش از 25 درصد نمره نهایی ارزیابی را به خود اختصاص دهد.

6. Performance Based Assessment
7. Objective Structured Clinical Examination (OSCE)
8. Workplace Based Assessment
9. Multi Source Feedback (MSF)
- 10 Portfolio
- 11 Logbook

12. در پایان هر چرخش بالینی، توسط عضو هیأت علمی مربوط، در خصوص ابعاد مختلف توانمندی‌های مورد انتظار دانشجو به صورت کلی، انجام می‌شود و بر طبق برنامه‌های آموزشی مصوب دوره پزشکی عمومی، در دوره کارآموزی، سهم اختصاص یافته به این روش ارزیابی، حداکثر 50% ارزیابی نهایی کارآموز بوده و در دوره کارورزی، حداقل 40% و حداکثر 75% ارزیابی نهایی کارورز می‌باشد. این شکل از ارزیابی نیاز به مجموعه روشی از شاخص‌های عملکرد دارد که با توجه به ارتباطی که با توانمندی‌های مورد انتظار برای فراگیران دارند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. در این روش، عملکرد فراگیر با استفاده از یک مقیاس درجه بندی، در هر یک از حوزه‌های توانمندی، مورد ارزیابی قرار گرفته و به او امتیاز داده می‌شود.

13. مشاهده مستقیم مهارت‌های بالینی Direct Observation of Procedural Skills: روشی است که به طور ویژه، برای ارزیابی مهارت‌های عملی (پروسیجرها) طراحی شده است. در این روش فراگیر در حین انجام پروسیجر، مورد مشاهده قرار می‌گیرد و عملکرد وی بر اساس یک چک لیست ساختارمند، ارزیابی می‌شود. با این روش، بعد از هر بار انجام آزمون، نقاط قوت و ضعف فراگیر شناسایی می‌شوند. فرایند مشاهده فراگیر در حدود ۱۵ دقیقه و ارائه بازخورد به وی حدود ۵ دقیقه به طول می‌انجامد.

1. Mini Clinical Evaluation Exercise: در این نوع آزمون، یکی از اعضای هیأت علمی، عملکرد فراگیر را در مواجهه با بیمار مشاهده می‌کند و سپس با استفاده از مقیاس درجه‌بندی به هرکدام از توان‌مندی‌های فراگیر، در فرمی که به همین منظور تهیه شده است، نمره می‌دهد. در این نوع آزمون انتظار می‌رود عملکرد فراگیر در طول ترم در چند مواجهه و با استفاده از ارزیابان متفاوت، ارزیابی شود.